

Datum

5 juni 2025

Betreft

FNV standpunt m.b.t. de afschaffing van de inhoudingsmogelijkheid van huisvestingskosten in het Besluit minimumloon en vakantiebijslag

De bestaande inhoudingsmogelijkheid voor huisvesting strookt in de ogen van de FNV niet met de aanbevelingen van Emile Roemers Aanjaagteam Arbeidsmigratie. Die aanbevelingen schrijven voor dat de dubbele afhankelijkheid van arbeidsmigranten van hun werkgever, die tegelijkertijd hun huisbaas is, moet stoppen. Arbeidsmigrantenhuisvesting is een verdienmodel geworden, over de rug van de arbeidsmigranten die in ons land werken. De wettelijke inhoudingsmogelijkheid bestendigd juist deze dubbele afhankelijkheid van de werkgever, het heeft een tegenovergesteld effect. De FNV pleit er dan ook al geruime tijd voor om deze inhoudingsmogelijkheid zo snel mogelijk af te schaffen.

De FNV heeft fundamentele bezwaren bij de huidige inhoudingsmogelijkheid voor huisvesting. Allereerst wordt deze inhoudingsmogelijkheid vrijwel enkel en alleen gebruikt om arbeidsmigranten mee te huisvesten. Dat wijst in de praktijk op discriminatie op basis van nationaliteit, wat ontoelaatbaar zou moeten zijn. Het valt niet uit te leggen dat mensen verminderde minimumloonbescherming en slechtere huurbescherming krijgen dan andere inwoners van Nederland, omdat ze hier als arbeidsmigrant werken.

Ten tweede is de inhoudingsmogelijkheid voor huisvesting ook geen evenredige maatregel. Het doel ervan om arbeidsmigranten te huisvesten kan in theorie nog wel legitiem zijn, maar er zijn geschiktere maatregelen, die meer geëigend zijn, om tot fatsoenlijke huisvesting van arbeidsmigranten te komen zonder hen dubbel afhankelijk te maken van hun broodheer. Door middel van de huisvesting kan een werkgever immers flinke controle op een arbeidsmigrant uitoefenen. KRO Pointer heeft in 2021 al in beeld gebracht hoe arbeidsmigranten van hot naar her worden gesleept tussen huisvestingslocaties om de beschikbare bedden optimaal beslapen te krijgen.¹ Soms worden mensen meermaals per week verplaatst naar een volgende locatie en hier kan de betreffende arbeidsmigrant zelf moeilijk iets tegenin brengen. Dit is ronduit onwenselijk en het maakt het registreren van mensen in de Basisregistratie Personen ook bewust lastiger.

Daarnaast staat de prijs van de huisvesting op geen enkele manier in verhouding tot de kwaliteit ervan, die een arbeidsmigrant daarvoor terugkrijgt. Andere inwoners van Nederland zouden het niet accepteren dat je werkgever kan bepalen dat je samen moet wonen, en voorzieningen moet delen, met steeds wisselende wildvreemden. In tegenstelling tot bij normale huurcontracten bestaat er geen puntensysteem met kwaliteitseisen waar het onderkomen aan moet voldoen, met een daaraan gekoppelde maximering van de huurprijs. Het is immers een misvatting dat de prijs van de huisvesting is gemaximeerd op 25% van het wettelijk minimumloon. Voor iedere euro die een arbeidsmigrant meer verdient dan het WML kan daarvan de volle 100% ook nog ingehouden worden voor de huisvesting. Daar zit geen plafond aan, maar de wettelijke mogelijkheid voor inhouding geeft deze praktijk wel een

¹ KRO Pointer, "Arbeidsmigranten laten zich massaal niet registreren en lopen sociale voorzieningen mis," 4 mei 2021, <https://pointer.kro-ncrv.nl/registraties-arbeidsmigranten#/>.

zweem van legitimiteit. Dat helpt louche werkgevers juist bij het aftroggelen van woekerhuren. De afschaffing van de inhoudingsmogelijkheid op het WML zou verhelderen voor arbeidsmigranten dat op deze wijze inhouden op het loon niet acceptabel is in Nederland. Het schept duidelijkheid.

Ook op het vlak van de huurrechten komt een arbeidsmigrant er bekaaid vanaf. Zij hebben geen huurbescherming en kunnen het onderdak bij hun werkgever verliezen zodra het arbeidscontract beëindigd wordt. Alleen via de (uitzend)² cao is het recht om 4 weken na het einde van het arbeidscontract in de huisvesting te blijven op dit moment geregeld, tegen wekelijkse betaling, maar in de praktijk komt het nog altijd regelmatig voor dat arbeidsmigranten direct letterlijk op straat staan. Arbeidsmigranten worden niet ontzorgd in hun behoefte aan onderdak, als ze op straat kunnen komen te staan wanneer ze door hun werkgever worden afgedankt. De flinke toename van arbeidsmigranten in de daklozenopvang in de grote steden onderstreept dit punt.

Nochtans waarschuwt de Europese richtlijn voor toereikende minimumlonen niet voor niets expliciet voor de grote kans op onevenredigheid in het geval van aan het werk gekoppelde huisvesting waarvoor er wordt ingehouden op het loon.³ Het gemak van de werkgever is als belang steeds voorop gesteld. Daarvoor kan de inhoudingsmogelijkheid niet bedoeld zijn, maar dat is het wel geworden.

Stevig flankerend beleid is noodzakelijk

De FNV benadrukt dat – wil het kans van slagen hebben om de hachelijke arbeids- en woonomstandigheden van talloze arbeidsmigranten die in Nederland werken en wonen te verbeteren – de afschaffing van de inhoudingsmogelijkheid wél gepaard moet gaan met stevig flankerend beleid. Anders zullen de cynici achteraf claimen dat deze afschaffing de misstanden zou hebben verergerd, terwijl we nu al weten dat het de malafide werkgevers en uitzendbureaus zijn die erop gebrand zijn om hun verdienmodellen in stand te houden. De FNV betreurt het voornemen van de minister om de afschaffing van de inhoudingsmogelijkheid over vijf jaar uit te smeren, omdat dit gelegenheid geeft om nieuwe verdienmodellen op te tuigen.

In de kern moeten arbeidsmigranten op zijn minst op gelijke behandeling kunnen rekenen in Nederland, wat nu niet het geval is. De FNV waarschuwt in dit kader dan ook voor koppelverkoop: dat een arbeidsmigrant de facto enkel een baan kan krijgen als er ook de huisvesting wordt afgenomen – met een de jure losstaande huurovereenkomst. Deze package deal is immers het verdienmodel. Een noodzakelijke flankerende maatregel die nodig is is het gelijktrekken van de huurrechtelijke bescherming, op minstens hetzelfde niveau als andere inwoners in ons land.

De handhaving moet verbeterd worden en kan niet over de schutting gegoooid worden bij gemeenten. Nu al geeft de Nederlandse Arbeidsinspectie aan dat ze geen zicht hebben op hoeveel er daadwerkelijk ingehouden wordt en op welke schaal dit voortkomt. De overheid heeft hier dus geen zicht op, terwijl dit wel wordt aangehaald door voorstanders van de inhoudingsmogelijkheid als argument voor het voortbestaan ervan. Bij een afschaffing van de inhoudingsmogelijkheid is het duidelijker – ook voor arbeidsmigranten zelf – dat inhouden op het loon niet oké is. Er moet proactief op geïnspecteerd

² Uitzendwerkgevers zijn inmiddels bereid gebleken om met de LBV – die op geen enkele manier in het maatschappelijk polderoverleg betrokken is – de uitzendcao af te spreken. Het overeind blijven van specifieke afspraken t.b.v. arbeidsmigranten is daarmee zeer twijfelachtig geworden. De uitzendsector wentelt tenslotte al tijden de kosten op de maatschappij af.

³ Richtlijn 2041/2022 betreffende toereikende minimumlonen in de Europese Unie, zie overweging 29.

worden of er niet alsnog illegale inhoudingen hebben plaatsgevonden. Dit vergt dat de Nederlandse Arbeidsinspectie expliciet de taak en middelen krijgt om hierop te handhaven.

De FNV roept ook op om werk te maken van het SER MLT advies om werk te maken van meer zekere banen. Arbeidsmigranten zitten nu meestal gevangen in preciaire banen, waarbij arbeidscontracten steeds aflopen en de ontslagbescherming slechter is, zonder uitzicht op een vaste aanstelling. Op die basis valt er voor hen ook geen duurzaam bestaan op te bouwen, terwijl al lang en breed bekend is dat een groot deel van de arbeidsmigranten (voor een langere tijd) in Nederland blijft. Bedrijven moeten hun bedrijfsvoering zodanig aanpassen dat zij geen wegwerparbeid meer nodig hebben om te kunnen opereren. Dit is niet alleen geen duurzaam en houdbaar bedrijfsmodel, het is bovendien slopend voor de mensen die het werk doen. Het beëindigen van de inhoudingsmogelijkheid voor arbeidsmigrantenhuisvesting vormt een noodzakelijke stimulans om deze bedrijven te laten investeren in een duurzamere bedrijfsvoering, met betere en fatsoenlijkere arbeidsvoorwaarden.

Arbeidsmigranten moeten ten slotte doorlopend geïnformeerd worden over de afschaffing van de inhoudingsmogelijkheid, zodat zij kunnen nagaan of er in hun situatie sprake is van illegale inhoudingen. Aangezien de mogelijkheid tot inhouden op het WML nog 5 jaar blijft voortbestaan, moet zo'n informatiecampagne langer dan die periode duren en alle arbeidsmigranten moeten bereikt worden. Er daarbij op wijzen dat de mogelijkheid bestaat om lid te worden van een vakbond kan arbeidsmigranten helpen bij het claimen van hun rechten en dit zou meegenomen kunnen worden bij de informatiecampagne.

Conclusie

De FNV roept op om de inhouding op het wettelijk minimumloon voor huisvesting zo snel mogelijk af te schaffen en stevige flankerende maatregelen te nemen, waarbij de gelijke behandeling van arbeidsmigranten eindelijk de kern van het beleid vormt. Resumerend:

- De bestaande inhoudingsmogelijkheid voor huisvesting bestendigt de dubbele afhankelijkheid van arbeidsmigranten van hun werkgever, terwijl die dubbele afhankelijkheid moet stoppen volgens Roemer;
- De inhoudingsmogelijkheid discrimineert arbeidsmigranten op basis van hun nationaliteit.
- De inhoudingsmogelijkheid is bovendien een onevenredige maatregel die gestoeld is op het gemak voor werkgevers, maar waarbij de prijs van de huisvesting op geen enkele manier in verhouding staat tot de kwaliteit daarvan;
- De Nederlandse Arbeidsinspectie geeft aan dat er geen transparantie of zicht is op de woekerhuren die buiten het WML nog meer op het loon van arbeidsmigranten worden ingehouden;
- De inhoudingsmogelijkheid wel een zweem van legitimiteit geeft aan dit soort inhoudingen, terwijl het voor een arbeidsmigrant duidelijker is wanneer inhoudingen in zijn geheel niet zijn toegestaan.

Bij de afschaffing van de inhoudingsmogelijkheid zijn stevige flankerende maatregelen nodig, waaronder:

- Dezelfde huurbescherming voor arbeidsmigranten als die voor alle andere inwoners van Nederland;
- Een proactieve handhaving op illegale inhoudingen door de Nederlandse Arbeidsinspectie;
- Het terugdringen van preciaire en onzekere arbeidscontracten, waarmee arbeidsmigranten nu voornamelijk tewerk worden gesteld;
- Een doorlopende informatiecampagne voor arbeidsmigranten over het feit dat inhouden op het loon niet meer toegestaan is, tegelijkertijd wijzend op de mogelijkheid om lid te kunnen worden van een vakbond die voor hun belangen opkomt.